Cấu trúc dữ liệu và giải thuật

TS. Phạm Tuấn Minh

Khoa Công nghệ Thông tin, Đại học Phenikaa minh.phamtuan@phenikaa-uni.edu.vn https://sites.google.com/site/phamtuanminh/

Chương 2: Mảng và danh sách liên kết

- □ Cấu trúc lưu trữ mảng
- Danh sách liên kết
 - o Giới thiệu danh sách liên kết
 - O Cài đặt danh sách liên kết
 - o Các thao tác trên danh sách liên kết
- Ngăn xếp
- Hàng đợi

Cấu trúc dữ liệu tuyến tính

 Nếu các tên sắp thành một danh sách xếp hàng

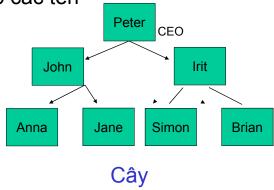

Danh sách

•Quản lý danh sách dữ liệu trên như thế nào?

Cấu trúc dữ liệu không tuyến tính

Tập các tên

• Tổ chức công ty

1-5

Cấu trúc dữ liệu không tuyến tính

• Tập các tên

| Peter | Simon | Brian |
| Dồ thị

Mạng bạn bè

I-6

Cấu trúc dữ liệu đơn giản nhất

· Danh sách

- Dữ liêu tuần tư
 - Thứ tự giữa các phần tử (No.1, No.2., No.3, ...)
 - Mỗi phần tử có một vị trí trong chuỗi
 - Mỗi phần tử đến sau phần tử khác
- Lưu trữ danh sách các phần tử
 - Danh sách tên, danh sách số, ...
 - Dùng mảng để lưu trữ danh sách: Hạn chế?
 - Dùng danh sách liên kết để lưu trữ danh sách

1-7

Danh sách liên kết

- Chúng ta muốn
 - Dễ dàng thêm một phần tử mới vào bất kì vị trí nào trong danh sách
 - Dễ dàng xóa một phần tử trong danh sách
 - Dễ dàng di chuyển vị trí của một phần tử trong danh sách
- Mảng không hỗ trợ các yêu cầu này
 - Hỗ trợ truy cập ngẫu nhiên nhanh: Vị trí trong danh sách = vị trí trong mảng

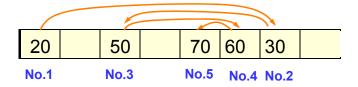
 arr[0] arr[1] arr[2] arr[3] arr[4]

 20 30 50 60 70

No.1 No.2 No.3 No.4 No.5

Danh sách liên kết

- · Danh sách liên kết
 - Vị trí trong danh sách khác vị trí trong bộ nhớ
 - Phần tử có thể lưu trữ ở bất kì vi trí nào
 - Cần thêm dữ liệu để chỉ ra vị trí trong danh sách
 - Liên kết (Link): Con trỏ tới phần tử tiếp theo
 - Danh sách liên kết (Linked list): các nút với các liên kết

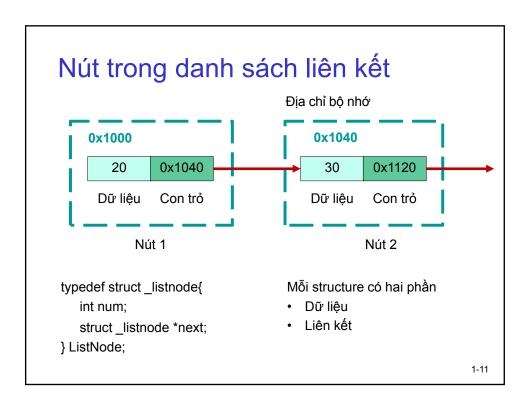

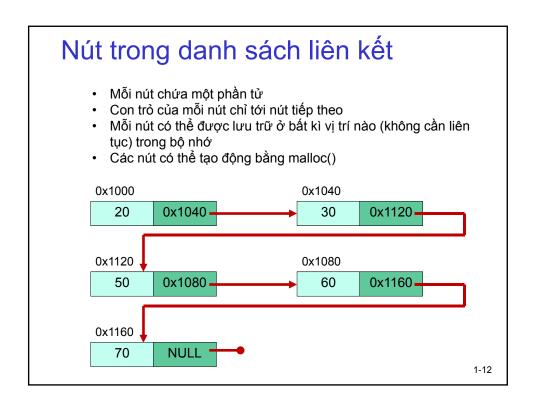
1-9

Nút trong danh sách liên kết

- Mỗi nút có cấu trúc ListNode
- Một nút cơ bản có hai thành phần
 - Dữ liệu lưu trữ bởi nút: integer, char, ...
 - Liên kết: con trỏ tham chiếu tới nút tiếp theo trong danh ách

```
typedef struct _listnode{
  int num;
  struct _listnode *next;
}ListNode;
```

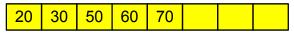

Truy cập tới phần tử trong danh sách

- Đối với danh sách lưu trữ trong mảng:
 - Dễ dàng truy cập phần tử thứ i trong danh sách: arr[i-1]
 - Phần tử tiếp theo của arr[i] trong danh sách được lưu trữ trong arr[i+1]
 - Phần tử trước phần tử chứa trong arr[i] trong danh sách được lưu trữ trong arr[i-1]

arr[0] arr[1] arr[2] arr[3] arr[4]

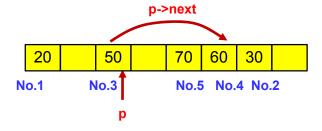

No.1 No.2 No.3 No.4 No.5

1-13

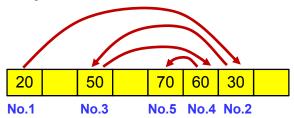
Truy cập tới phần tử trong danh sách

- Đối với danh sách lưu trữ trong mảng: dễ thực hiện
- Đối với danh sách lưu trữ trong danh sách liên kết:
 - Mỗi nút theo dấu của nút tiếp theo sau nó
 - Nếu p chỉ tới phần tử thứ i trong danh sách, p->next chỉ tới phần tử thứ (i+1)

Theo vết các phần tử trong danh sách

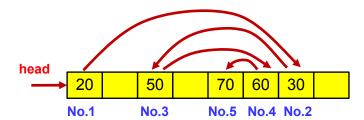
- Đối với danh sách lưu trữ trong mảng: dễ thực hiện
- Đối với danh sách lưu trữ trong danh sách liên kết:
 - Mỗi nút theo dấu của nút tiếp theo sau nó
 - Nếu p chỉ tới phần tử thứ i trong danh sách, p->next chỉ tới phần tử thứ (i+1)
 - Mọi nút trong danh sách đều truy cập bắt đầu từ nút đầu tiên trong danh sách

1-15

Theo vết các phần tử trong danh sách

- Không thể truy cập tới các nút trong danh sách liên kết nếu không có địa chỉ của nút đầu tiên
- · Cần một biến con trỏ chỉ tới nút đầu tiên: head

So sánh lưu trữ danh sách bằng mảng và danh sách liên kết

- Truy cập ngẫu nhiên tới các phần tử trong danh sách
 - Mảng: dễ
 - Danh sách liên kết: không dễ
- Thay đổi danh sách: thêm, xóa các phần tử
 - Mång: không dễLinked List: dễ

1-17

Chương 2: Mảng và danh sách liên kết

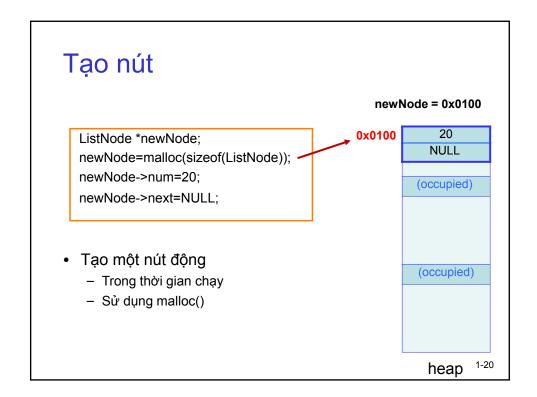
- Cấu trúc lưu trữ mảng
- □ Danh sách liên kết
 - Giới thiệu danh sách liên kết
 - o Cài đặt danh sách liên kết
 - Các thao tác trên danh sách liên kết
- Ngăn xếp
- Hàng đợi

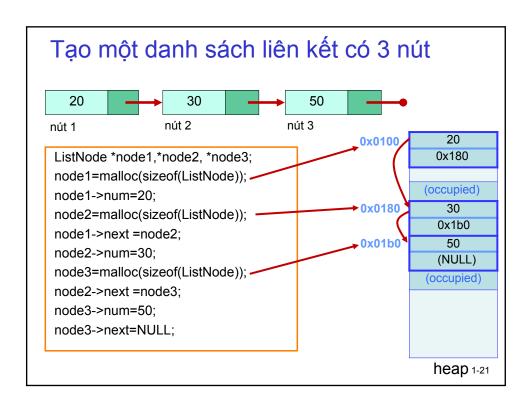
Nút trong danh sách liên kết

- Mỗi nút có cấu trúc ListNode
- Một nút cơ bản có hai thành phần
 - Dữ liệu lưu trữ bởi nút: integer, char, ...
 - Liên kết: con trỏ tham chiếu tới nút tiếp theo trong danh sách

```
typedef struct _listnode{
    int num;
    struct _listnode *next;
} ListNode;
```

```
typedef struct _listnode{
    int num;
    char name[20];
    ...
    struct _listnode *next;
} ListNode;
```

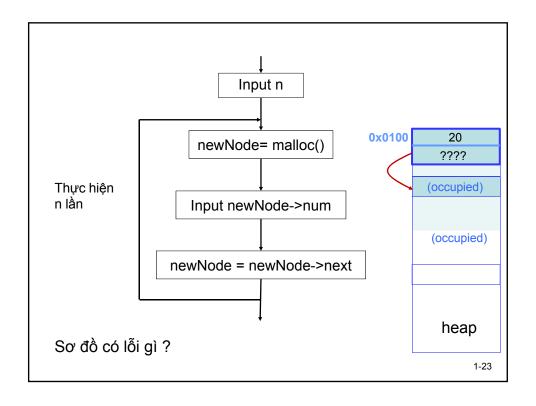

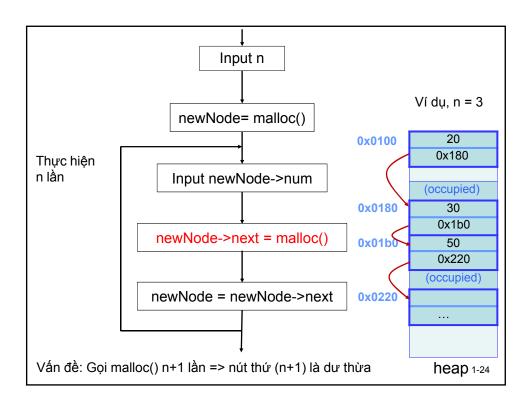

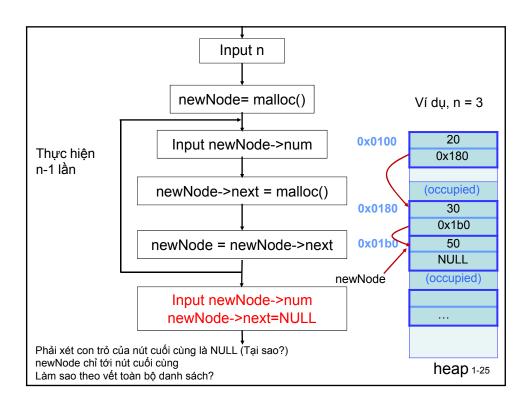
Tạo danh sách liên kết có n nút

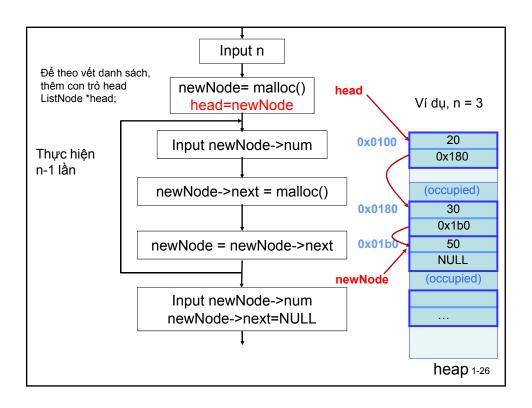
Viết một chương trình yêu cầu người dùng nhập vào số lượng số nguyên sẽ nhập n (giả sử n > 0) và sau đó hỏi giá trị từng số nguyên.

 Lặp n lần: dùng malloc() để tạo nút mới, sau đó thêm nút này vào danh sách liên kết

Tạo danh sách liên kết có n > 0 nút

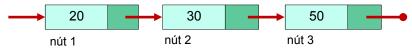
```
int n;
ListNode *newNode, *head;
scanf("%d", &n);
newNode=malloc(sizeof(ListNode));
head=newNode;
for (int i=1; i<n; i++){
    scanf("%d", &newNode->num);
    newNode->next=malloc(sizeof(ListNode));
    newNode=newNode->next;
}
scanf("%d", &newNode->num); //the last num
newNode->next=NULL;
```

1-27

Ví dụ

 n =3, dữ liệu 20, 30, 50, kết quả chạy chương trình cho danh sách liên kết như sau

head

- Theo vết các phần tử trong danh sách:
 - head chỉ tới node1, head->num là 20
 - head->next chỉ tới node2, head->next->num là 30
 - head->next->next chỉ tới node3, head->next->next->num là 50
 - head->next->next là NULL

Tạo danh sách liên kết có n >= 0 nút

```
int n;
ListNode *newNode, *head=NULL;
scanf("%d", &n);
if (n>0) {
    newNode=malloc(sizeof(ListNode));
    head=newNode;
    for (int i=1; i<n; i++){
        scanf("%d", &newNode->num);
        newNode->next=malloc(sizeof(ListNode));
        newNode=newNode->next;
    }
    scanf("%d", &newNode->num); //the last num
    newNode->next=NULL;
}
```

1-29

Chương 2: Mảng và danh sách liên kết

- □ Cấu trúc lưu trữ mảng
- Danh sách liên kết
 - o Giới thiệu danh sách liên kết
 - O Cài đặt danh sách liên kết
 - Các thao tác trên danh sách liên kết
- Ngăn xếp
- Hàng đợi

Tạo danh sách liên kết có n nút

Viết một chương trình yêu cầu người dùng nhập vào số lượng số nguyên sẽ nhập n (giả sử n > 0) và sau đó hỏi giá trị từng số nguyên.

Sau đó người dùng có thể liên tục tạo các thay đổi: thêm mới, xóa phần tử trong danh sách

 Để tránh lặp lại mã chương trình, cần viết các hàm cho một số thao tác cơ bản

1-31

Các hàm cơ bản cho danh sách liên kết

□ Các thao tác cơ bản

InsertNode()

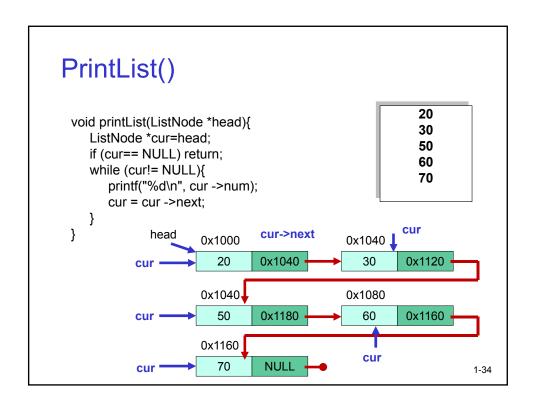
- Chèn nút mới
 - Vào đầu
 - Vào cuối
 - Vào giữa
- Xóa một nút

RemoveNode()

- Ở đầu
- Ở cuối
- Ở giữa
- o Liệt kê toàn bộ các phần tử trong danh sách PrintList()
- Tìm kiếm nút có chỉ số i trong danh sách
 FindNode()

PrintList()

- Liệt kê tất cả các phần tử trong danh sách liên kết bắt đầu từ phần tử đầu tiên và duyệt danh sách tới phần tử cuối cùng
- □ Chuyển con trỏ head vào hàm void printList(ListNode *head)
- ☐ Tại mỗi nút, sử dụng con trỏ next để di chuyển tới phần tử tiếp theo

findNode()

20

index:0

- ☐ Tìm con trỏ chỉ tới nút có chỉ số i
- □ Truyền con trỏ head vào hàm

ListNode * findNode(ListNode *head, int i)

1-35

60

index:3

1-36

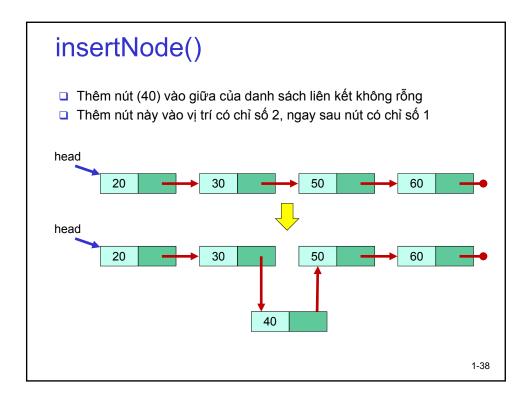
findNode() ListNode *findNode(ListNode*head, int i) { ListNode *cur=head; Khi danh sách trống hoặc chỉ số if (head==NULL || i<0) return NULL; không hợp lệ while(i>0){ cur=cur->next; if (cur==NULL) return NULL; Khi danh sách ngắn hơn chỉ số } return cur; } cur cur cur head

index:2

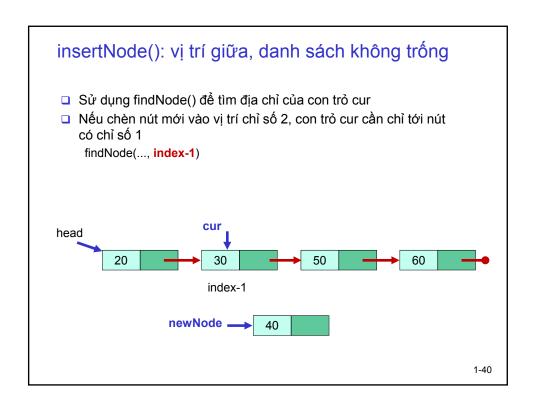
30

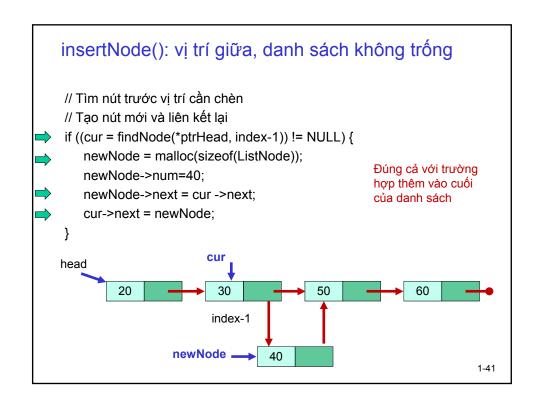
index:1

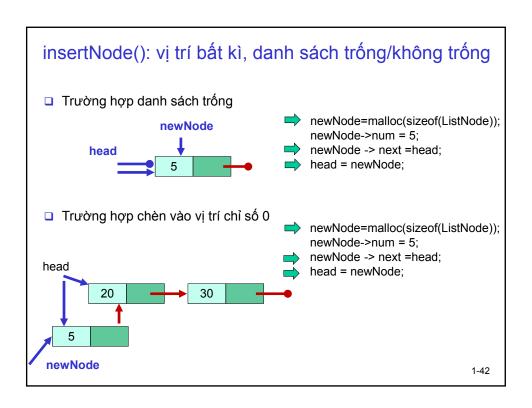
```
findNode()
ListNode *findNode(ListNode*head, int i) {
   ListNode *cur=head;
   if (head==NULL || i<0) return NULL;
   if (i == 0) return head;
   while(i>0){
       cur=cur->next;
       if (cur==NULL) return NULL;
       i--;
   }
   return cur;
}
        cur
                          cur I
head
          20
                            30
                                              50
                                                               60
        index:0
                          index:1
                                            index:2
                                                              index:3
                                                                           1-37
```


insertNode() Thêm nút (40) vào giữa của danh sách liên kết không rỗng Thêm nút này vào vị trí có chỉ số 2, ngay sau nút có chỉ số 1 newNode->next = cur->next; cur->next = newNode; Chú ý thứ tự của lệnh Điều gì xảy ra nếu thay đổi thứ tự câu lệnh?

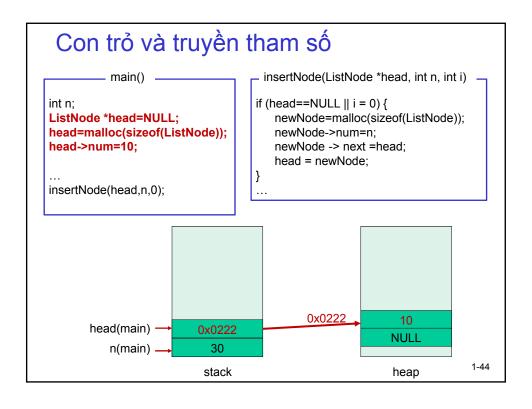

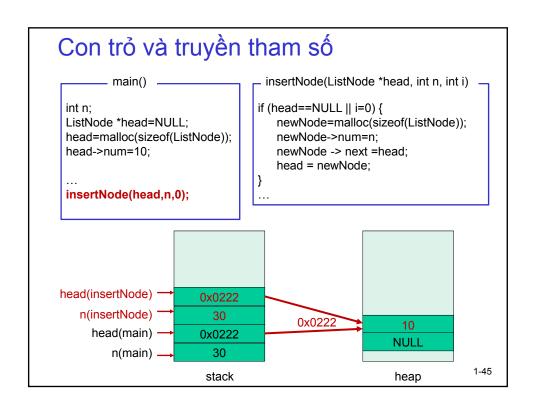

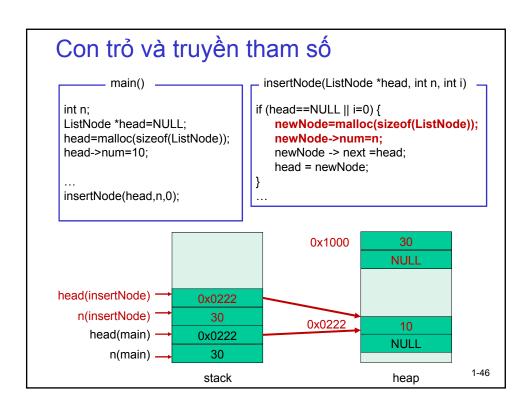

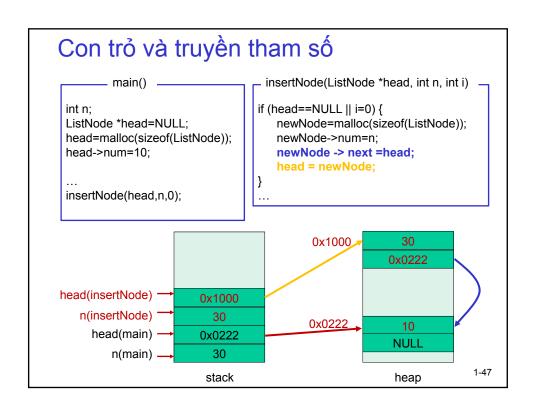
InsertNode()

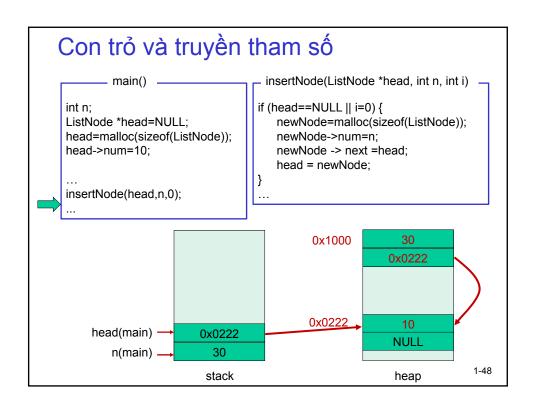
- □ Danh sách tham số của hàm insertNode()? int insertNode(ListNode *head, ...)
- Gợi ý: Có thể thay đổi địa chỉ lưu trong con trỏ head từ trong hàm insertNode() không?

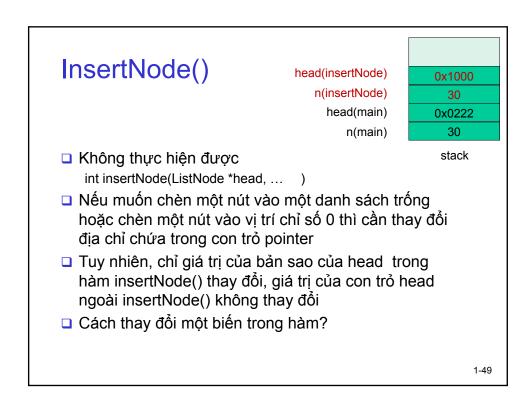

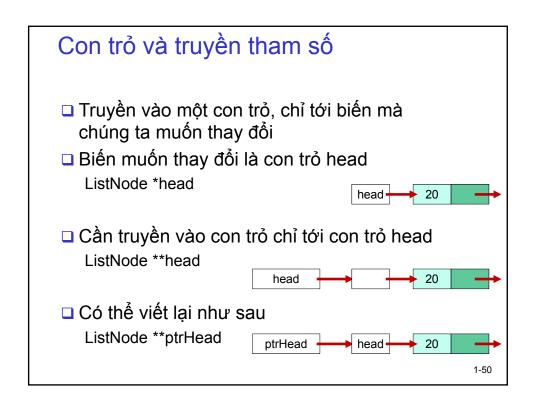

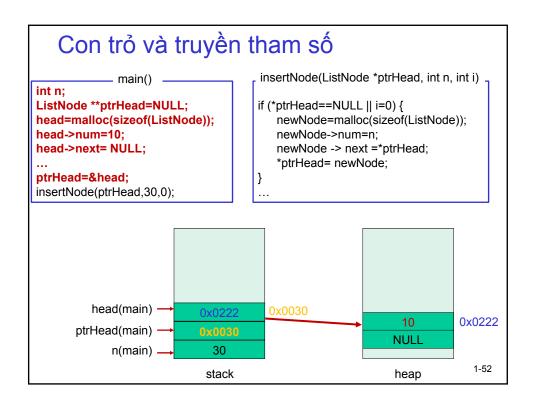

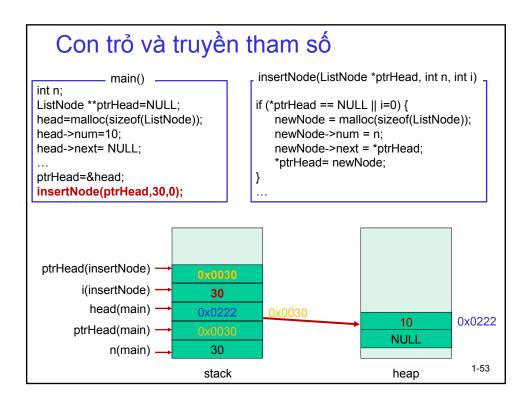

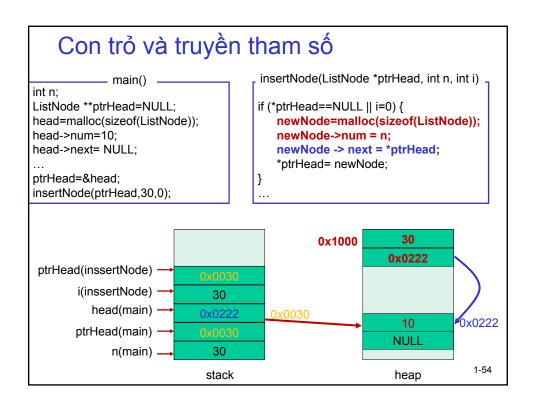

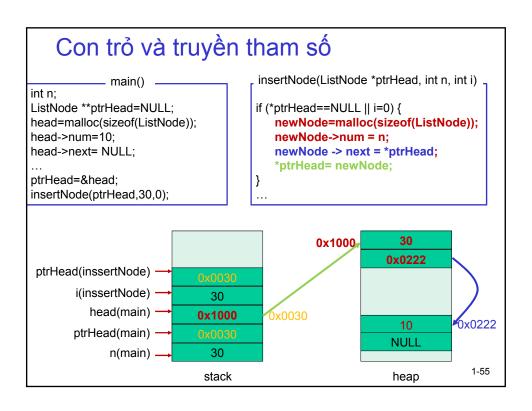

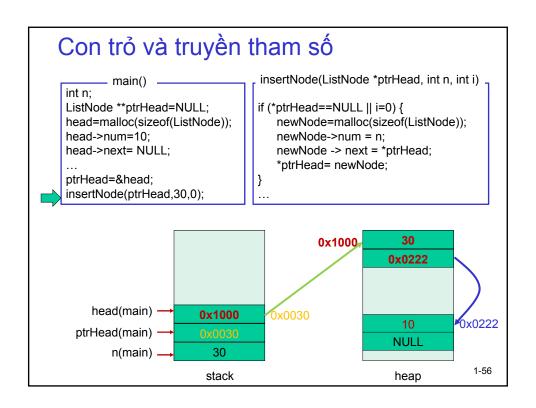
```
Con trỏ và truyền tham số
                                     insertNode(ListNode *ptrHead, int n, int i)
           _ main()
int n;
ListNode **ptrHead=NULL;
                                    if (*ptrHead==NULL || i=0) {
                                       newNode=malloc(sizeof(ListNode));
head=malloc(sizeof(ListNode));
                                       newNode->num = n;
head->num=10;
head->next= NULL;
                                       newNode->next =*ptrHead;
                                       *ptrHead= newNode;
ptrHead=&head:
                                    }
insertNode(ptrHead,30,0);
                                                                        1-51
                            stack
                                                           heap
```


InsertNode()

- Chúng ta đã hoàn thành code cho hàm insertNode()
 - O Đã xem xét việc chèn một nút mới tại mọi vị trí
 - Trước
 - Sau
 - Giữa
 - o Đã xem xét tất cả các trạng thái của danh sách
 - Trống
 - Một nút
 - · Nhiều nút

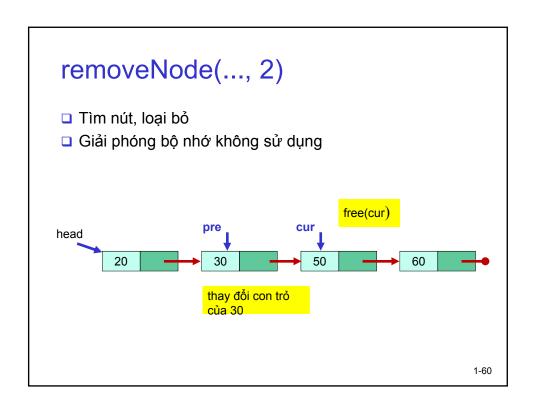
1-57

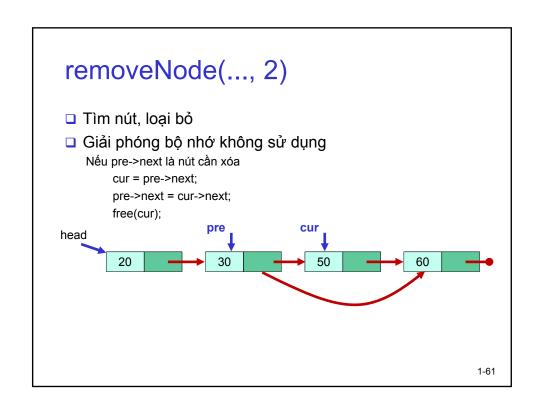
InsertNode()

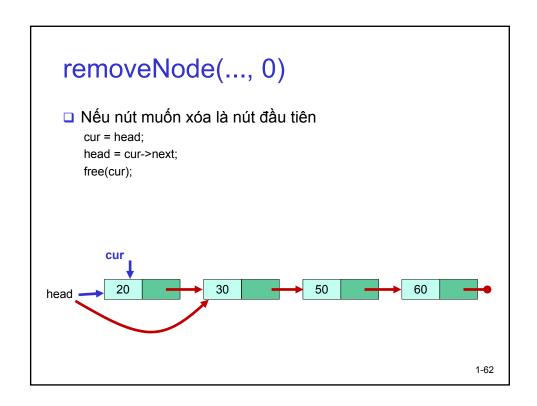
```
void insertNode(ListNode **ptrHead, int index, int value){
   ListNode *cur, *newNode;
   // If empty list or inserting first node, need to update head pointer
   if (*ptrHead == NULL || index == 0){
          newNode = malloc(sizeof(ListNode));
          newNode->num = value;
          newNode->next = *ptrHead;
          *ptrHead = newNode;
   // Find the nodes before and at the target position
   // Create a new node and reconnect the links
    else if ((cur = findNode(*ptrHead, index-1)) != NULL){
          newNode = malloc(sizeof(ListNode));
          newNode->num = value;
          newNode->next = cur->next;
          cur->next = newNode; }
    else printf(" can not insert the new item at index %d!\n", index);
}
                                                                                     1-58
```

29

```
Phiên bản khác của InsertNode()
int insertNode(ListNode **ptrHead, int index, int value){
   ListNode *pre, *cur;
   // If empty list or inserting first node, need to update head pointer
   if (*ptrHead == NULL || index == 0){
         cur = *ptrHead;
         *ptrHead = malloc(sizeof(ListNode));
         (*ptrHead)->num = value;
         (*ptrHead)->next = cur;
         return 0;
   }
   // Find the nodes before and at the target position
   // Create a new node and reconnect the links
   if ((pre = findNode(*ptrHead, index-1)) != NULL){
         cur = pre->next;
         pre->next = malloc(sizeof(ListNode));
         pre->next->num = value;
         pre->next->next = cur;
         return 0;
   }
return -1;
                                                                                 1-59
```


removeNode(..., i)

void removeNode(ListNode **ptrHead, int index);

1-63

Chương 2: Mảng và danh sách liên kết

- □ Cấu trúc lưu trữ mảng
- □ Danh sách liên kết
 - o Giới thiệu danh sách liên kết
 - O Cài đặt danh sách liên kết
 - o Các thao tác trên danh sách liên kết
- Ngăn xếp
- Hàng đợi

Cấu trúc dữ liệu và giải thuật

□ Nội dung bài giảng được biên soạn bởi TS. Phạm Tuấn Minh.